(ZEITUNGSDRUCKSACHE)

КРАКІВСЬКІ ВІСТІ

Народній часопис для Ґенерал-Ґубернаторства

Ч. 89. Краків, 11. вересня 1940. Рік I.

„Krakauer Nachrichten"
Ukrainische Volkszeitung
für das
General-Gouvernement

Adresse der Redaktion:
„Krakauer Nachrichten"
Krakau, Orzeszkowagasse 7.II
Fernsprecher 104-81.

Adresse der Administration:
Krakau, Karmeliterstrass 34
Fernsprecher 230-39

30 сот.

ПЕРЕДПЛАТА
в краю і закордоном:
місячно 3 зол. 50 сот.
четвертьрічно 10 зол. 50 сот.
піврічно 20 золотих
річно 40 золотих
Курс 1 нім. марки 2 зол.
Адреса Редакції: Краків, Ожешкової 7, тел. 104.81
Адреса: Адміністр. Краків, Кармелітська 34, тел. 230-39
Дирекції: ч. тел. 137-42

ВИХОДИТЬ В ПОНЕДІЛОК, СЕРЕДУ І ПЯТНИЦЮ

Німецька летунська офензива на Анґлію

Берлін, 7. 9. Начальна команда німецької армії подає: Німецькі морські сили затопили на заморських водах 41.000 ворожого тонажу. Фльотиля німецьких швидкобіжних суден заатакувала в ночі на 5. 9. англійський конвой при східному побережжі Англії. Затоплено 5 озброєних ворожих торговельних кораблів загальної містоти 39.000 тон, в тому корабель-цистерну містоти 12.000 тон, як також контрторпедовець кляси »Імоджен«. Один корабель поважно ушкоджено. Одно з підводних суден затопило кілька озброєних торговельних кораблів загальної містоти 19.000 тон.

Німецькі боєві та ловецькі летунські ескадри продовжали 5. 9. свої атаки на ворожі летовища в полудневій Англії, де поцілили військові будинки й касарні. Підпалено великий склад нафти в Темесгавен. — Підчас цієї атаки дійшло на різних місцях до повітряних боїв, що скінчилися перемогою німецьких летунів. В ночі летунські ескадри заатакували бомбами численні летовища в околиці Лінкольну, портові уладження в Ліверпулі, Портсмавті, Сандерленді, Блайті, Галі, фабрики в Нюкаслі, портові уладження і доки у східній частині Льондону, як також знов склади нафти в Темесгавені. Дальше міновано англійські пристані. Англійські літаки в ночі налетіли на Німеччину та скинули на різні місця бомби без більших шкід. Тільки в одному місці поцілено хату селянина. Притому вбито 5 цивільних осіб на дорозі до протилетунського схоронища, дві ранено. Загальні втрати ворога в дні 5. 9. — 46 літаків, з чого 2 зістрілила в ночі протилетунська артилерія. Вдалося знищити 6 запорових бальонів. Не вернулося 16 німецьких літаків.

Берлін, 7. 9. Начальна команда німецької армії подає: Дня 6. 9. воєнне летунство успішно заатакувало бомбами військові обєкти в полудневo-східній Англії, зокрема фабрики літаків в Рочестері й Вейбріджі, магазини ропи в Темесгавені та летовище в Кенлі. В повітряних боях зістрілено велике число ворожих ловецьких літаків. — Нічні атаки були спрямовані проти портових уладжень і фабрик літаків. В Ліверпулі, Менчестері й Дербі як також в деяких пристанях на полудневому побережжі Англії спричинено важкі втрати. Один англійський торговельний корабель містоти 6.000 тон, що плив під конвоєм, затоплено влучним поцілом бомби на північний схід від Еберділну. Скинено міни перед різними англійськими пристанями. Ворог знов атакував в ночі столицю Німеччини та спричинив незначні втрати в людях і матеріяльні безпляновим скиненням бомб на невійськові цілі в середмісті. Тому німецьке летунство приступило також до атакування Льондону більшими силами. Минулої ночі спричинено пожежі в доках у східній частині Льондону та важко їх ушкоджено розривними бомбами. І там і в магазинах ропи в Темесгавені вибухли сильні пожежі, видні здалека. Ворог втратив вчора 67 літаків, з того 52 у повітряних боях, 13 знищено на землі, 1 зістрілила протилетунська артилерія, 1 зістрілили ловецькі літаки. Не вернулися 24 німецькі літаки.

В часі від 1. до 31. серпня затоплено торпедами німецьких підводних суден 503.000 тон, надводною фльотою 93.500 тон, разом 596.000 тон ворожих торговельних кораблів. До цього не вчислено ворожих кораблів, що наїхали на міни. В першому році торговельної війни затоплено ворожих торговельних кораблів: підводними суднами 2,768.000 тон, надводними кораблями — 1,555.000 тон, разом 4.323.000 тон.

Берлін, 8. 9. Начальна команда німецької армії подає: Атаки німецького летунства на особливо важні для воєнного постачання військові обєкти Льондону, що почалися в ночі на 7. 9., продовжувано також 7. 9. і в ночі на 8. 9. при участи дуже великих сил, м. ін. найважчих бомбовиків. Це відплата за нічні англійські атаки на замешкалі дільниці та невійськові обєкти на терені Німеччини. Державний маршал Ґерінґ особисто кермує атаками з північної Франції. В безперервній черзі впало досі понад міліон кг. бомб всіх калібрів на портові й промислові терени над Темзою. Портові уладження, доки, кораблі, маґазини, шпихлірі, електрівні, водотяги, ґазівні, фабрики, арсенали, залізничі уладження поцілено й частинно знищено внаслідок величезних вибухів. Над Темзою шаліють великі пожежі. Німецькі ловецькі літаки промостили шлях до Льондону боєвим літакам. Дальші повітряні атаки спрямовано на великі маґазини ропи й докові обєкти в Темесгавені, фабрики вибухових матеріялів в Четемі та летовище в Гавкінґс. Крім цього боєві літаки заатакували фабрики й пристані в Ліверпулі, Менчестері, Бірмінґемі, Кердіфі, Бристолі, Савтгемтені, Портсмавті, Портленді та в 10 інших місцевостях. Ворог надлетів знову в ночі на полудневозахідню Німеччину та скинув бомби, які не спричинили ніяких шкід. Частина англ. літаків хотіла летіти над Берлін, та сконцентрованим вогнем протилетунської артилерії примушено їх до відвороту. Вони скинули бомби перед Берліном та ушкодили церкву в Гаммі. Ворог утратив 94 літаки, 36 німецьких літаків не вернулося. Одно німецьке підводне судно затопило з двох транспортів під конвоєм 5 ворожих торговельних кораблів, загальної містоти 33.400 тон. В ночі 7. 9. німецькі швидкобіжні судна стрінулися з ворожим транспортом під сильним конвоєм. Не зважаючи на завзяту оборону затопили вони 3 пароплави загальної містоти 11.000 тон і вернулися неушкоджені до своїх баз. Затоплено один англійський торговельний пароплав.

—o—

> До
> **10. ВЕРЕСНЯ**
> найдалі просимо вислати передплату на »Кр. Вісті« та вирівнати евентуальні залеглості за попередній час.
> По 10. вересня здержимо висилку часопису всім довжникам.
> Адміністрація
> »КРАКІВСЬКИХ ВІСТЕЙ«.

З воєнно-політичних моментів

(Від нашого кореспондента).

Рим, 9. вересня 1940.

Либонь таки краще буде зачинати від деяких останніх воєнних моментів. Упадок британської кольонії у Сх. Африці, Сомалії, що її по завзятих боях зайняли війська Італії, прийнято в Римі з повним спокоєм. Бо кожний тут знає, що Сомалія це: і дуже важний, стратеґічний, воєнний пункт Італії; і що ця кольонія приносить Італії головний ринок збуту на ввесь світ кадила, мірри, перфум, слоневої кости, струсиних пер, тощо, — але й знає, що це ще тільки початок великих здобутків Італії у цій війні, до яких вона йде. Італія стоїть ще перед важливішими подіями в її імперіяльній політиці. А саме в Африці — Єгипет буде чи не найважнішим потягненням; в Европі — може прийти Греція і ще дещо, де треба буде рішати. Зміцнюючись в Африці, мусить Італія забезпечуватись на Середземноморі.

Багато дотепів і гумору викликають летючки, що їх англійці останніми часами скинули разом із бомбами на міста Міляно і Торіно. Вся римська — і згаданих двох міст — преса помістила ці летючки на першій сторінці. Одна летючка м. ін. говорить: „За ці бомби, що ми на вас кидаємо, винен Гітлер". Поминаючи англійсько - жидівське лукавство, що пробивається з цього факту, — то й те лукавство якесь уже дуже істеричне: вичувається, що сучасна Англія вже стратила нерви, що конвульсійно кидається на всі боки; хапається всяких найнезручніших „триків". Слід згадати, що Даф Купер і Сінклер присягають перед населенням Англії, що і Міляно і Торіно... зрівнані з землею англійськими бомбами.

Щодо війни з Англією, то вже доходить до того, що льондонська преса, а частинно й міністр пропаґанди Даф Купер, починають підготовляти населення Англії, що всі дотеперішні налети німецького летунства, — це ще нічого супроти того, що прийдеться островові пережити. Отже новий доказ, що Англія вижидає рішучої атаки на свій острів, яка саме почалася вже в останніх днях. Та морально Англія заломана. Зважте, що відомий англійський письменник Бернард Шов просто з моста пише: „...завдяки капіталізмові, виборчодемократичній системі, пануванню партій у парляменті — країна приведена до крайного рабства". А врешті каже: „Якщо Англія не може дати нового ладу світові, то краще хай її систему якнайшвидше змете Гітлер чи хто інший!" Чи можна сказати ясніше?

*

З політичних моментів найцікавіші: напруження Італії з Грецією. Напруження між Італією і Грецією — за Чямурію — може принести неабиякі несподіванки, на які Італія солідно приготована. Як уже сказано — Італія мусить станути певною ногою на побережжях Середземноморя.

А справа Семигороду відома: Румунія не могла ніяк договоритись із Малярщиною (легко порозумівшись із Болгарією у

справі Добруджі) і тому прийшло рішення віденського арбітражу: Мадярщина за багато хотіла, а Румунія нічого не хотіла дати. Тимчасом, як подивитесь на німецьку мапу „Мов і народів" — видання з 1914—1918 рр., Фрайтаґа, — то бачите, що смуга Семигороду, що її домагається Мадярщина, заселена румунами; а щойно поза лінією, по яку мадяри хотіли б зайняти, находиться мадярське населення т. зв. секлери, — що живе компактною масою до 1,200.000 душ. І тому Румунія пропонувала переселення мадярів до Мадярщини, а мадярських румунів — усіх до 50.000 до Румунії.

Тому оба міністри — Німеччини й Італії, — порозумівшись із канц. Гітлером, погодили у Відні обох суперників дуже радикально. Памятаймо: 1) вже підчас зальцбурґських розмов цього літа римська преса опамятувала Мадярщину, що часи св. Степана давно проминули й що в новій Европі годі думати про ревіндикацію історичних кордонів; 2) Балкан мусить бути під певною і постійною опікою держав осі, щоб із північного сходу не вхлинули туди якісь небажані впливи, що, частинно, влізли вже в Юґославію; 3) Сьогоднішній щоденник „Мессаджеро" говорить дуже вимовно під цю хвилину: „Те, що найважніше — не тратити часу... Діяти швидко, це все одно, що діяти добре". І тому діждались ми такої саме радикальної розвязки у справі Семигороду.

М. Тибрський.

Відїзд д-ра Ф. Арльта з Кракова

Д-р Арльт, шеф відділу національностей при уряді Ген. Ґубернатора, призначений на визначніше становище, виїхав з Кракова залишаючи по собі добру славу людини, що дійсно з повним відданням виповнювала свої обовязки. Зокрема до українських справ ставився д-р Арльт завсіди щиро та зичливо, докладаючи чимало зусиль при організуванні Українського Центрального Комітету та Допомогових Комітетів.

Працівники з ближчого окруження попращали при відїздному д-ра Арльта на окремому вечері в Рабці, в суботу 7. ц. м. В неділю, 8 ц. м. в салях Українського Касина відбувся з цього приводу чайний вечір улаштований заходом УЦК, в якому Провідник д-р Кубійович та члени УЦК, пращаючи д-ра Арльта висловили Йому сердечну подяку за щире відношення та положені ним труди.

У відповідь на пращальні слова Провідника УЦК. д-ра Кубійовича, провідника УДК. в Кракові д-ра Загайкевича, делеґата Холмщини й Підляшшя, дра Тимцюрака та полк. Бізанца — відповів теплими словами д-р Арльт. Вечір цей пройшов у милому настрою переплітаний піснями Українського Краківського Хору, та продукціями касинової орхестри.

Бомбардування Льондону

Летунські атаки на Льондон в останніх днях дійшли до величезних розмірів. Безперервно перелітали сотки бомбовиків понад полудневу Анґлію та розторощували всі важніші цілі, що лежали під ними. Грізні пожежі здалека значили шлях знищення. В численних льондонських вулицях повстали великі ями від бомб, численні доми згоріли. Цілі дільниці без води, електрики й ґазу. Комунікація перервана на великих просторах Льондону. Всі важніші пристані, доки, летовища, фабрики зброї, літаків, залізничі вузли й шляхи, мости й т. д. знищені. Населення Льондону та полудневої Анґлії, перетомлене постійними алярмами від двох тижнів, зовсім впало на дусі.

Новий король в Румунії

Після розмови румунського премієра ґен. Антонеску з провідником »Залізної Ґвардії« Горією Сімою, ґен. Антонеску відбув в ночі з 5. на 6. вересня ц. р. довшу розмову з королем Румунії Карлом II, який у її висліді в год. 6-ій рано зрікся престолу в користь свого 18-літнього сина Михайла. Король видав заклик до румунського народу, щоб згуртувався довкола молодого короля, та виїхав окремим поїздом до Швайцарії. По дорозі в Темешварі румунські леґіонарі — члени »Залізної Ґвардії«, почали обстрілювати поїзд з крісів. У відповідь на те конвой короля відповів вогнем скорострілів і крісів. Поїзд приспішив біг і не задержуючись минув румунсько-мадярський кордон.

Дня 6. 9. передполуднем молодий король Михайло І. склав присягу на руки премієра ґен. Антонеску, румунського патріярха Нікодима, та голови Найвищого Касаційного Трибуналу Радулеску. Безпосередньо потім премієр Антонеску зложив присягу на вірність новому королеві. Першим кроком молодого румунського короля була висилка окремого літака по його матір, що після розводу з б. королем жила у Фльоренції. Першим своїм декретом король Михайло І. доручив ґен. Антонеску абсолютні повновласті. для кермування румунською державою. Король задержує провід над армією, має право вибивати гроші, признавати ордери, приймати амбасадорів і послів, потверджувати зміни в законах та іменувати голову ради міністрів. Відтепер румунський король не матиме права ласки й амнестії, заключувати договори та іменувати міністрів.

Ґен. Антонеску видав відозву до румунського народу, в яких взиває до праці над відбудовою держави на нових основах. Він почав переводити великі зміни на найвищих становищах у краю, як також серед закордонних представників.

Вістка про уступлення нелюбленого короля Карла II. викликала загальну радість в Румунії. В Букарешті відбулися багатотисячні походи членів »Залізної Ґвардії« в честь нового короля. В цілій Румунії запанувала радість з приводу щасливої розвязки нестерпного положення.

—о—

Підписання договору у справі Добруджі

Софія, 8. 9. В суботу, 7. 9. в год. 14.20 провідники болгарської та румунської делеґації підписали у Крайові договір про поворот полудневої Добруджі до Болгарії. В год. 16. болгарський премієр проф. Філоф виголосив до радія промову, в якій дав вислів своєї радости, що полуднева Добруджа вертається до Болгарії. Притому висловив подяку Фірерові Великої Німеччини за піддержку в цій справі. Болгарський нарід ніколи не втратив надії в те, що його слушні домагання будуть здійснені. Вкінці Філоф підкреслив, що і болгарський нарід і уряд мусять подякувати в першу чергу Богові за осягнення цієї великої цілі.

Вістка про підписання договору у Крайові розійшлася лискавкою по столиці Болгарії, Софії. Вкоротці ціле місто тонуло у болгарських, червоно-зелено-білих прапорах. Великі походи розрадуваних мешканців столиці проходили містом з добруджанською піснею та національним гимном на устах. Багатолюдні маніфестації відбулися під царським замком, під палатою ради міністрів та під німецьким посольством.

*

Полуднева Добруджа, що вертає тепер до Болгарії, має 7.726 км. з 378.000 населення. Переселення румунів з полудневої Добруджі до Румунії відбудеться в часі до кінця вересня. Для Румунії це невелика втрата, але для Болгарії має урожайна Добруджа велике господарське значіння.

—о—

Осяги італійського летунства

Рим, 6. 9. Головна кватира італійської армії подає: Дня 5. 9. переведено подвійну атаку на Мальту. Підчас першого розвідчого лету передполуднем виповнено доручене завдання, бо анґлійські літаки, які вилетіли, щоб вступити в бій з італійськими літаками, спаслися втечею. Два ворожі ловецькі літаки ушкоджено вогнем скорострілів. Підчас другого налету пополудні ескадри літаків »Піккателлі« поцілили форт Делімера і частинно знищили його, як також підпалили склади погинних матеріялів, без ніякої ворожої протиакції. У східній частині Середземного Моря італійські літаки поцілили один торговельний корабель. В північній Африці італійські літаки збомбардували склади погинних матеріялів в Суезі як також самоходи на шляху біля Солюму. Всі літаки вернулися. На Червоному Морі італійські літаки заатакували ворожий транспорт і важко поцілили два пароплави. Дальші ворожі кораблі збомбардовані й поцілені у пристані в Адені. Зістрілено один ворожий літак. Інша ескадра збомбардувала ворожий військовий табор під Акідом в околиці Токару в горішньому Судані. Анґлійські літаки, що надлетіли в ночі від сторони Швайцарії, скинули бомби на Торіно, та спричинили незначні втрати. Загорілося кілька ваґонів на двірці, решта бомб впала на поле.

Рим, 7. 9. Італійські літаки збомбардували знов нафтові маґазини в Гафі, причому викликано великі пожежі. В північній Африці ескадри італійського летунства бомбардували залізничий шлях Олександрія — Марса Матрук. В повітряному бою зістрілено два анґлійські літаки. На Червоному Морі одно з італійських підводних суден затопило ворожий корабель-цистерну. Поцілено й важко ушкоджено два пароплави та один кружляк.

Рим, 8. 9. Одно з італійських підводних суден затопило ворожий военний корабель в околиці Ґібральтару. Ескадри італійських літаків заатакували арсенал на острові Мальті, спричинили там пожежі й знищення, та затопили одно вороже підводне судно. Підчас повітряних боїв зістрілено 2 ворожі літаки. Всі італійські літаки вернулися. На Червоному Морі поцілено один з ворожих кораблів. Збомбардовано пристань Аден, де зістрілено в бою один ворожий літак. Ворожі літаки бомбардували Буну та острілювали її зі скорострілів, причому ранили одного дубата (кольоніяльного вояка). Італійське летунство не мало втрат.

Анґлійський король покидає свій край

Штокгольм, 7. 9. По останнім вісткам, у Злучених Державах Північної Америки кружляють вперті поголоски про близький відїзд анґлійської королівської родини до Канади. Більша частина членів королівської родини вже покинула Льондон та перебуває тепер у Шкотії. Анґлійська адміраліція опрацювала докладні пляни перевезення королівської родини до Канади. У пристанях західньої Шкотії стоять на поготові два великі кружляки й деяке число контрторпедовців. Наперед мають перевезти королеву матір — Мері та дітей королівської пари. Король з королевою, з огляду на настрої населення, намагаються якнайдовше залишитися у краю. Про виїзд королівської пари подадуть до відома загалу аж тоді, як уже буде в Канаді. Король замешкає мабуть у Торонті.

ЮЛІЯН ТАРНОВИЧ. 4)

20 літ неволі

СВІТОВА ВІЙНА ТА ЇЇ НАСЛІДКИ.

Прийшла світова війна. Поминувши велике спустошення та руїну господарського життя на Лемківщині, що прийшло з нею, війна зліквідувала почасти руссофільський нахил у деяких людей на Лемківщині. — Спритні агітатори, які всякими способами защіплювали й підтримували руссофільство, скоро зникали з овиду. Їх учень, нарід, посуджений в державній зраді, опинився по австрійських островах смерти: в Талергофі, Сан-Андре, Ґрацу, Лінцу та інших концентраційних таборах. Москвофільський рух на Лемківщині видимо ослаб — так щодо своєї ідеології, як і щодо кількости осіб прихильників і симпатиків.

Світова війна закінчилася повним розвалом старої Росії. Революція в Росії, розвалюючи існуючий суспільний лад, розбила одночасно цей штучний цемент, яким царська адміністрація спювала наче залізними обручами в одну гейби цілість т. зв. »русскій народ«. Війна поставила галицьких — а в тому числі найчисленніших на Лемківщині »руссофілів« перед довершеними історичними фактами: **цілковитий розвал національної Росії та повна побіда української національної думки.** Існування українського народу, здібного до свого власного національного й державного життя, стало фактом, відомим цілому світові, до того процес національного освідомлення мас був закінчений. Ці два факти завдали рішучий удар руссофільству, зводячи теорію »єдинства« до ряду нестійних доктрин — суперечних науці, довершеним фактам і дійсному життю.

Багато людей пішло з Лемківщини в слід за відступаючими російськими військовими частинами й розбрилися головно по Великій тодішній Україні. Там ці люди з Лемківщини пізнали й наглядно бачили, що тамошній народ і бесідою і звичаями тотожний, та що великороси, за яких вони себе дома почували, далекі та зовсім відмінні. Вони були свідками великих історичних далекосяжних подій і випадків, деякі працювали там у рідних установах, ба, ще інші інші боролися за рідну справу й рідну національну ідею.

Цей рух мусів вплинути освідомляючо, і вернувшись додому, принесли вони зміну своїх давніших руссофільських поглядів. Мешканець Лемківщини побачив на свої очі, що діялося поза його хатою. І навіть — з розмислом! — препаровані талергофські дні й торжества не в силі були вже відвернути його від рідної національної ідеї, так, як це було й діялося до війни. — Знову тих, що залишилися дома, змінили до непізнання російські царські війська. Населення Лемківщини стало більше цікавитися рідним національним рухом і мало надію, що відтепер їхня доля зміниться на краще та рідні брати по спільній нації більше ними займуться, як досі. Ці надії розвивалися, як світова війна добігала до кінця. Заключення мира в Берестю Литовським було вихідньою точкою надій Лемківщини. В деяких селах Лемківщини відслужено з цієї нагоди врочисті Богослуження при величавому здвизі народа. Лемківщина вірила, що хоч вона знищена війною та зовсім призабута, дочекалася своїх днів.

Різні події йшли своїм шляхом далі й далі. На Лемківщину приходили всі звістки, та Лемківщина від них аж задихувалася; найрізнородніші поголоски, які або вбільшували всі надії, або охолоджували всі сподівання.

Творилася своя міліція по селах у деяких ясельських округах, віча, сходини, нові приятелі, наради, здебільша безплянова робота. Ці наради знову використали руссофільські старі аґітатори, що знову зявилися на Лемківщині. Вони, бачучи симпатії народу до національного руху, зрозуміли, що народ, який по жахливих терпіннях і муках у Талергофі та Росії, слушно вважав їх за виновників своєї недолі, відвернеться від них. Тому взяли знову спритно цей рух у свої руки. Зразу йшли спільно з національними струями та вдавали великих приятелів цього стремління. — Бо не могли наразі не йти з ними. Адже нарід чув найдокладніше, що діялося, як кривавилися рідні стрілецькі ряди, а далі народ на Лемківщині побачив, що давній клич руссофільських аґітаторів, — будьто українці й ляхи-поляки — це саме, побачив, що це злобна руссофільська видумка. Але аґітатори, видячи, що національні впливи на Лемківщині за слабі та не здійснюють надії й сподівання народу — змінили свій фронт і цілою силою стали вдруге нищити симпатії Лемківщини до рідної її національної ідеї. Вони почали горнути до себе нарід старою демаґоґією та новими кличами, що »українці розбили царську Росію, з поляками тільки про око воюють, вони видавали їх до Талергофів« і т. п. Одначе, щоб здавалося, що вони бодай дещо для народу Лемківщини роблять, кинули клич, що Лемківщина не може ніяким правом належати до Польщі.

Руссофіли уладжували віча в селі Святковій біля Змійгороду, Гладишові біля Горлиць, де повстала т. зв. »Лемковская Республика« у проводі з т. зв. »Русскою Радою«. В кожному селі мали вибрати по 5 членів, що в усіх справах мали відноситися до цієї »ради«; заряджено вибір в кожній громаді т. зв. »сільського суду« з 4 членів, які зложивши в церкві присягу, мали розсуджувати менші проступки своїх громадян-односельчан і т. д.

З кінцем жовтня 1918 р. дочувається Лемківщина, що австр.-угорський цісар Карло видав маніфест, в якому обіцяє перебудову тодішньої Австрії на окремі народні держави, та що кожний народ має собі вибрати Національну Раду, яка поставить свої домагання і жадання до перебудованої держави.

Польща, себто ляцька верхівка, теж не спочиває. Треба знати, що всі міста, містечка й важніші центри на Лемківщині находилися в руках цієї ляцької язви. Вона орґанізується, щоб »ойчизну-мацерж« воскресити з »ґробу«. Тимто, поза своєю власною роботою, польська влада толерувала зразу віча та зарядження »Русскої Ради«, бо сама була ще заслаба й невпорядкована, а до цього сподівалася, що боротьба українців з руссофілами т. зв. кацапами — вийде їй на добро.

Одначе вже в грудні 1918 р. Польща все ближче приглядається та інтересується розполітикованою Лемківщиною, насилає туди своїх »леґіонерів«, присилає покликуючі карти до »пільського« війська, жадає вибору різних комісій, данини на розбудову свого »паньства«, контрибуції для своїх військових частин, робить облави в селах Лемківщини за рекрутом; настановлює свою поліцію, шпіцлів, конфідентів і донощиків; одним словом: посягає своєю забріханістю по владу над Лемківщиною.

А славетні руссофіли далі бешкетують і раду радять у селах на Лемківщині з своєю »Русскою Радою«. Вони пускають ще одну качку між народ, що саме Чехія склонна прилучити Лемківщину до своєї республики, доки не відбудується Росія. — Бо в міжчасі впав царат і царська Росія потопала в огні великої революції. Таке жадання поставила »Русская Рада« на вічах у Флоринці, Брунарях коло Грибова, Криниці, Устю Княжім (давніше Руськім) та інших місцевостях. Делеґати їздили з Лемківщини до Чехії, нараджувалися, торгували, а народ на Лемківщині годувався вістьми, ждав і туманів... А ляхи щораз сильніше затіснювали свої окови над Лемківщиною! Пограничні села обсадили т. зв. »леґіонері« й скарбові стражники »фінанси«, що не лише мали стерегти кордон від перемитників, але пильно глядіти за аґітацією, щоб з Чехії напливала до Лемківщини. Вислано теж карні експедиції до сіл, в яких сиділи проводирі чеської орієнтації та за одним замахом їх зліквідували. Ще деякий час ходили по селах Лемківщини глухі вісті, що Лемківщина буде таки остаточно прилучена до чеської републики, але ці вісті йшли з далекої Америки, яка мала занятися долею Лемківщини.

*) Гляди »Кр. Вісті« чч. 86, 87, 88.

Всехолмський Зїзд

Мала Холмщина за світової війни не лише будні, в яких чути було нарікання на царський уряд, що вигнав холмщан з рідних хат та примусив скитатися по широких просторах, але й мала свої окремі свята. Були вони в часи революції після упадку царату, тоді, коли лунали принадні гасла, вступила нова віра в людей про краще майбутнє. В час масових стихійних зборів і рад і делеґатів і холмські вигнанці не залишалися позаду, жили й вони своїм національним життям, хоча розкинені по чужині мусіли пробиватися серед найбільшого недостатку через життя.

В цей багатий подіями 1917 р. записала історія цілий ряд зборів і конґресів холмських вигнанців, на яких ухвалювано резолюції в обороні своїх прав та кращого завтра. Найвеличавішим з тих зборів був т. зв. »Всехолмський зїзд« у Києві в днях 25—27. серпня 1917 року в салі Педагоґічного Музею, там, де тоді містилась і Центральна Рада та Ґенеральний Секретаріят. Зїзд був дуже численний, в ньому приймали участь представники від 250.000 зорґанізованих холмських вигнанців з України, европейської Росії та деяких областей Сибіру. Тих делеґатів було 296. Наради велися в дуже важній справі, а саме, щоб Холмщина й Підляшшя належали до України, а не до Польщі, що посягала по ці землі, в час, коли майже все свідоме українське населення було з тих земель евакуоване на схід.

Від організаційного комітету »Всехолмського зїзду« зїзд відкрив і привітав свящ. Антін Матеюк. Це характеристична прикмета всієї Холмщини, що в її житті релігія відіграла таку важливу ролю. Наводимо тут деякі уривки з тієї історичної промови, зафіксовані М. Корниловичем в журналі »Україна« з 1927 р. під редакцією Михайла Грушевського.

»Зібралися ми — говорив пан-отець Матеюк — ніби на свято до Холму, але різниця велика. Ми прийшли сюди, як каліки простягаючи руки, без рідної землі. Як би холмський король Данило встав із гробу і зявився серед нас, заплакав би вкупі з нами сказавши: »Те, що я поставив високо, впало«. У той час, як поляки всюди кажуть, що Холмщина польська, тільки Україна і Центральна Рада простягають до нас руку, ми повинні сказати полякам: »Ні!... ми ж тут заявляємо, що в нас беться серце до землі холмської і ми її ні на що не проміняємо. Ми повинні відбудувати наше розбите святе святих...«

Після відкриття зїзду згаданим свящ. А. Матеюком, обрав зїзд президію, в склад якої ввійшли: А. Василенко — як голова, А. Романюк, Д. Захарчук, С. Любарський і О. Дуда — як товариші голови, В. Петрів і В. Остапчук — як секретарі.

Як тільки вибрано президію, до салі ввійшов голова Української Центральної Ради проф. Михайло Грушевський. Всі приявні з великим ентузіязмом привітали його гучними оплесками та окликами »Слава!«

Проф. Михайло Грушевський привітав зїзд такими словами: »Вітаю вас, дорогі брати, від Центральної Ради і від себе. Вже протягом 10-ох останніх років українське громадянство з напруженою увагою слідкувало за справою української Холмщини; кажу »української« тому, що Холмщину ще в XIII-тому віці називали Україною. Холмське питання цікавило мене особисто. Я виступав в українській і закордонній пресі за виділення Холмщини з польських земель. Ми одержуємо сотні ваших резолюцій, щоб не позабути про Холмщину. Ми завсіди памятаємо про Холмщину. Буде нам допомагати Центральна Рада. Умовини нашої роботи важкі: фронт і деякі кроки зроблені центральним урядом (який відступив був Холмщину Польщі в переговорах з польськими представниками в Петербурзі — О. П.), утрудняють роботу. Персонально я, оскільки зможу, буду допомагати вам. Я сам народився 1866 р. в Холмі, де батько мій був директором Педагогічних Курсів, що також зобовязує мене перед Холмщиною. Крім того, до праці для вас примушують мене українські почування й я ніколи не забуду про потреби холмського народу«.

Промову свого земляка й представника та ідеольоґа тодішнього українського руху привітав увесь зїзд з великим захопленням гучними оплесками. Після М. Грушевського привітав зїзд від Ґенерального Секретаріяту, ґенеральний секретар внутрішніх справ П. Понятенко, по ньому представники Холмського Братства та представники інших орґанізацій.

Після привітань приступили делеґати до ділових справ, вислухуючи першого реферату М. Корниловича про холмське питання по другому боці фронту. Реферат цей пройшов при закритих дверях. Зі запертим віддихом слухали холмські селяни про події, що ділялися на їх рідній землі у їхній неприявності. Вслухувались у звук дорогих для них назв, сіл, міст і повітів, а те, що там ділялося, можна було довідатися з варшавських, краківських, люблинських польських ґазет і німецької преси та в петербурзькім міністерстві закордонних справ.

Перед ними знову ставала їх дорога знищена батьківська земля і зруйновані оселі й у них будилася туга й безмежний порив до рідних хат і своїх гнізд. І промовці згадували в своїх промовах про ті всі кривди й насильства, що зазнала їх холмська земля від поляків на протязі довгої історії своєї мартирольоґії.

»Ми, холмщани — говорили селяни, — по мові, по особливості наших звичаїв, віри й умовин життя, належимо до українського народу« й услід за тим пізно в ніч Всехолмський зїзд ухвалює таку резолюцію: 1) Холмський нарід визнає себе українським; 2) Доля його повинна бути спільна з долею всього українського народу; 3) Холмщина ні в якому разі не може бути прилучена до Польщі, а мусить належати до України.

Величезне захоплення повстало серед приявних після ухвалення резолюції. Делеґати заворушилися, вставали з місць, плескали в долоні, кликали »Слава!« та від надмірного, зворушення плакали з радості. Вони ж сказали вкінці своє останнє, але одиноке, тверде слово, ким вони є й ким хочуть і мусять бути. Це був памятний для вигнанців Холмської Землі день 25. серпня 1917 р. Холмщина виразно, гостро й привселюдно визнала себе й определіла. Важливий він і для історії та традиції.

У чергові два дні зїзд постановив зліквідувати старе ґубернське правління й ґубернаторство та створити уряд холмського комісаря в Києві та в повітових районах розселення вигнанців. До помочі комісареві додано виконний комітет.

Всехолмський зїзд вибрав і представників Холмщини та Підляшшя до Центральної Ради в такому складі: С. Любарський, А. Павлюк, А. Матіюк, А. Василенко, І. Дуда, О. Олесіюк, Романюк і Шкетін, вони й увійшли також і до Виконного Комітету.

Позатим зїзд ще ухвалив постанову про українізацію шкільництва на Холмщині, про конечність приналежности землі до корінного місцевого населення та протест проти Ліквідаційної Комісії, що займалася ліквідацією холмської ґубернії. Ґубернінльним комісарем зїзд вибрав К. Лоського, а делеґатом до Ліквідац. Комісії М. Корниловича, щоб боронив прав і інтересів Холмщини в Петербурзі — й перед Ліквідаційною Комісією.

Всехолмський зїзд був не лише виявом життя порозкиданих холмських вигнанців, але й національної свідомости й зрілости. Після нього всі холмські порозкидувані кольонії заворушились й почали навіть зорґанізовано приготовлятись до повороту на рідну землю.

Епільоґом ухвал Всехолмського зїзду була постанова Центральної Ради з дня 12. XI. 1917 р. після 3-го Універсалу, про реальне прилучення до Української Держави Холмщини й Підляшшя. — Цю правну постанову приспішив Всехолмський зїзд у Києві, на який холмське населення стільки покладало надій і який підніс його на дусі у важких умовинах военного життя на вигнанні. Він заразом увійшов в історію національної свідомости Холмщини й Підляшшя.

П. Олійник.

Берлінське населення спокійне

(Від нашого кореспондента).

Берлін, початок вересня.

Модерна війна при участі велитенського числа літаків замітна тим, що сягає скрізь, в найглибше запілля ворога. Повітряна зброя не знає лінії фронту, її головна мета і завдання стежити за тим, що ворог робить у себе в хаті та непокоїти його в усіх можливих важніших пунктах і центрах. Далекі випади стежних, чи навіть бомбоносних летунських ескадр розраховані і на деморалізування запілля та послаблювання нервів цивільного населення. Навіть найкраще зорґанізована і реалізована протилетунська оборона, активна і пасивна, себто військова (акція ловецьких літаків та зенітної артилерії), як і цивільна орґанізація повітрооборони (приватні і прилюдні сховища, ґазмаски, санітарні відділи, пожежна сторожа і т. д.) не в силі здержати кожного налету ворога. Буває так зокрема при летунській нічній акції, чи в окремих атмосферичних умовинах. Ворог, найкраще стережений далековидами і підслухуваний спеціяльними апаратами-аерофонами — може перелетіти лінію безпеки на великій висоті. Тому

М. АРДАН 4)

За Бескидом

(Продовження)*)

Українців - еміґрантів у Михайлівцях буде з яких 50 родин. Переважно втікачі з Карпатської України та дещо галицької »старої войни«, що тут поженилася та на всілякий лад заробляє на хліб насущний. Взагалі українська еміґрація розкинена по всій Словаччині, здебільша у східній.

Гірша морока з тутешніми греко-католиками, з тими „долиняками" між Михайлівцями і Пряшевом. У горах елемент твердший, завзятий і відпорний на всяку денаціоналізацію, зате на долах ні „пес, ні баран". Віроісповідно — якісь „земплінчани", чи „гуторaци", а національно — ні це, ні те. Думаю, що таке означення тих 25-ти тисяч „вірників" нашого обряду в околиці Михайловець буде правильне. Далекою ремінісценцією національної приналежности тих безбатьченків, це їхній гр.-кат. обряд. Денаціоналізаційний процес тривав тут віками, а в останніх десятиліттях набрав ще незвичайної сили. Зокрема прислужилась тому т. зв. „Словянська Ліґа". Освітньо-народне товариство, що діяло майже в кожному греко-катол. селі і до нього мусіли вписуватись учителі, урядовці, навіть поліція. Це „благородне" товариство переконувало кожного, що вперто держався свого, немов би то „руснак, то не народність — а віра"... Так було перше, а тепер чомусь то по греко-катол. школах не вільно навчати кирилиці, а по деяких церквах (Михайлівці!) не вільно навіть говорити проповідей „місцевою" мовою, а що нарід не розуміє цього „воляпіку", то давай по „католицьки".

Мова цих земплінчан, чи гутораків (від часто вживаного слова: гуторіц — говорити) дуже подібна до бесіди бачванських українців, що нею писав гарні вірші й оповідання о. д-р Костельник. Бачванські українці, це саме переселенці з тих сторін. На чужому ґрунті вони не підпали денаціоналізації. Український етноґраф проф. Гнатюк на підставі студій над цим говором стверджує, що в нім більше українського, ніж словацького елементу. Це саме говорить і про т. зв. шаришан, греко-католиків, що живуть трохи дальше на захід, в околицях Пряшева. Буде їх до 30 тисяч.

До характеристики тих „греко-католиків" наведу один цікавий епізод зперед року. В часі відомих подій рік тому по деяких греко-катол. селах запанував дивний рух і очікування. Часто можна було чути: „Будземе в едном штаце, будземе українци і будзе нам добже...

Іду головною вулицею Михайловець. Широкі хідники, вулиця асфальтована. Всюди багацтво зелені. На ринку жиди. Стоять і радять. „Шаньо Мах" — долетіло слово... Зажурені обличчя. Це помітно якийсь „недобрий" чоловік, цей Шаньо Мах. Що сталося? Як подавали радієві комунікати — на Словаччині настали зміни. Після повороту зі Зальцбурґа словацьких достойників, прийшов на міністра внутрішніх справ — страшний для жидів Шаньо Мах, молода, енерґійна людина, вельми популярна серед словацької молоді. От чому такі похнюплені жиди на вулицях Михайлівець.

Крім величавого манастиря ОО. Редемптористів є ще в Михайлівцях друга наша станиця: захист для сиріт СС. Служебниць Простора, одноповерхова будівля, щойно її викінчують. Площу під будову та значну суму жертвувала одна бездітня тутешня родина.

Зполудня вибіраюся до Пряшева, столиці гр-кат. епископства, міста, що його називають перлою „віходного Словенска", заразом міста, в якому за Ч.С.Р. йшла завзята боротьба проти нещасного „русинства".

Після доброго обіду за 7 „корунок", йду до автобусу на ринок. Сонце пече немилосерно. Здається, що тут воно на долах якесь інакше, гостріше. На вулицях пусто. По дорозі мимохіть оглядаю вистави. Чого тут нема! Все, чого душа забажає і то без карток. Одяги, мясиво, печиво. Ціни мінімальні. Жий та радій „Їдж і розперізуйся..."

(Д. б.)

*) Гл. »Кр. Вісті« чч. 86, 87 і 88.

кожна воююча держава, яка має добре переведену військову підготову — однаково на всіх пунктах своєї території мусить бути підготована на всі евентуальні несподіванки летунської війни.

Підчас минулорічного польсько-німецького збройного конфлікту одержав один з німецьких розвідчих літаків дуже важке завдання: перелетіти над Вислою від Кракова, через Варшаву аж по Модлін та сфотографувати всі мости й переправи. Завдання було дуже важке. Залога літака одержала перший вогонь протилетунської артилерії під Краковом, викрутилася з нього всякими спадальними викрутасами, а опісля — завдяки винїмковій швидкості власної машини — втікла перед погонею двох польських стежачів, що піднялися за нею з краківського летовища, та — маючи слабші мотори — згодом залишилися далеко позаду. Завдяки тому, німецька залога виконала своє завдання і привезла важний ілюстраційний матеріл, на основі якого випрацьовавано плян розбиття польських збройних сил на захід від Висли, знищивши бомбовиками змогу переправи і відвороту. Цей хоча би приклад вказує на те, що годі допильнуватися всіх можливих летунських випадів ворога.

Командування і цивільна влада міста Берліна, чотироміліонової столиці Великої Німеччини від самого початку війни мала на увазі летунські налети, тому заздалегідь Берлін приготовив майже в кожному домі добре забезпечені сховища. На кожній вулиці крім того влаштовано загальні сховища для більшої кількості людей. Відомих з Польщі протилетунських ровів ніхто тут не копав і не підганяв до того ані артистів, ні бурмістрів. Обовязком кожного власника дому — приготовити відповідне сховище. Населення Берліна рахувалося з можливістю ворожих налетів від першого дня війни. Заєдно очікувано польського гостя та польські літаки до Берліна не прилетіли. Були два рази проголошені короткі алярми, що підчас них не впав ані один стріл, ані ніхто не чув ворожих моторів. Як тепер уже відомо з військових публікацій — один лише польський летун-стежник перелетів низько над німецьким кордоном на Заользі, кидаючи на становища німецької артилерії ручні ґранати. І його зістрілили. Війна з Францією та Анґлією давала повні підстави очікувати ворожих летунів в Берліні. Але вони так далеко ані разу не долетіли. Зима перейшла без одного алярму. Також і війна в Бельґії, Голяндії та Франції. Берлінці лише з оповідань свояків і приїзших з інших західньо-німецьких міст, довідувалися, як виглядає налет анґлійців, чи французів; які їхні летючки; що роблять люди в сховищах і т. д. Щойно десь під кінець червня — затрубіли раз сирени на алярм і, як подав на другий день комунікат німецької армії, кілька ворожих машин скинуло трохи заліза на одно з берлінських передмість, без якоїнебудь втрати. По берлінських каварнях можна було тоді почути веселий дотеп, мовляв анґлійські летуни скинули також карточку з написом: »Вір зінд цу ахт, вір коммен ін дер нехстен Нахт«, себто: »нас було вісьмох, прилетимо ще на другу ніч«. Та автори дотепної карточки вже більше не показалися.

Справжні летунські налети на Берлін почалися щойно тепер, останньої декади серпня. Кілька разів у ночі трубіли сирени, а населення чотироміліонового міста переносилося до занедбуваних ним дотепер сховищ. Про сам факт тих налетів читачі вже знають з офіціяльних звідомлень. Зі свого боку хочемо звернути увагу на самий перебіг тих налетів та перш за все на подивугідний спокій і дисципліну, що характеризує реакцію берлінського населення, Зараз по першому такому налеті Ґерінґ видав коротку інструкцію, що до сховищ треба сходити лише на випадок стрілів та появи на небі сіяків (прожекторів). В ночі з 28. на 29. серпня анґлійці скинули бомби на маленьку вуличку у південно-східній частині столиці. — Немає на ній ніяких військових будинків. Ваш кореспондент разом з іншими представниками преси мав нагоду переконатися про скидування анґлійцями бомб куди попало. Кілька верхніх поверхів у кількох домах вигоріло, а бомби, що впали на вулицю, повибивали шиби та понищили фасади домів. Поліція й військо негайно взялися до праці над чисткою збомбардованого кусника вулиці. Люди зацікавлені наслідками налету, мають змогу оглянути сліди анґлійських бомб: розмови йдуть довкруги десяти забитих тут осіб. Висновок один: всі могли би були жити, та, на жаль, цікавість казала їм лишитися на вулиці, замість сидіти у сховищі. Анґлійські бомби невеликі і розвалюють щонайвище два-три поверхи. (Більших анґлійці не можуть сюди привозити з огляду на віддаль). Подія на Котбусерштрасе, яку льондонська радіовисильня роздула до розмірів справжнього знищення мілітарних обектів Берліна, навчила берлінське населення стисло перестерігати приписи повітрооборони. Закордонні ж журналісти, акредитовані в Берліні, мали зараз таки на другий день в ранці нагоду обїхати всі названі анґлійським радієм обекти й переконатися, що вони цілі й ненарушені. Другий налет, найцікавіший, був з пятниці на суботу 31. серпня ц. р. Про нього сказано так в офіційному комунікаті: »По північі проголошено більш як дві години алярму. Багато британських літаків перелетіло в той час над Берліном, кинувши в різних місцях чисельні запальні і розривні бомби. Вони впали в середмісті, на мешкальні частини, спричинивши пожежі дахів і завалення. Військових цілей не бомбардовано. Завдяки дисциплінованій поставі населення не було більших втрат в людях«. Анґлійці прилетіли точно пів другої в ночі. Ніч була погідна, зоряна. Вони скинули — своїм звичаєм — світляні ракети помаранчевої краски. Берлін попереджений новим наказом маршала Ґерінґа, негайно зійшов до пивниць. Артилерія німецька стріляє цілими пачками. Сіяки освічують небо, як у день. Коли сидіти десь в поблизу виходу із пивниці, виразно чути, як, наче град, падуть відламки гарматніх стрілень. Найкращий опис того налету приніс часопис »Берлінер Морґенпост«. Тому наведемо його:

»Комунікат британського міністерства авіяції — пише »Морґенпост« — подає: Сильна ґрупа британського летунства знову бомбардувала в ночі на суботу військові обекти в Берліні. Кожний берлінець знає ці обекти. Одну лікарню, одну церкву Христа-Спасителя і мешкання в нічому невинних людей. Це самі військові цілі, що їх анґлійське летунство бомбардує від десятого травня в постійних нічних налетах на Німеччину. Очевидно невійськові цілі бомбардувати лекше, як військові. $4^1/_2$ міліона свідків берлінського населення та фотографії зі збомбардованих будівель, можуть ствердити, які то »військові обекти« напали анґлійці. Часопис наводить далі повний опис вигляду тих будівель і розмови з охоронною службою, що подбала про очищення терену та усунення неекспльодованих бомб. Врешті українському читачеві, незорентованому в пляні Берліна важко буде зрозуміти всю незначність заподіяної анґлійцями шкоди на підставі найточнішого ситуаційного опису. Тому радше скажемо ще кілька слів про психольоґічну сторінку берлінських алярмів. — Отож — як ми вже зазначили — населення реаґує на них дуже спокійно. Автор цих рядків має »пеха«. Кожночасний алярм (вони мають місце найчастіше між першою і другою годиною в ночі) ловить його здебільша поза домом. Тому заєдно мав нагоду бачити різні сховища, в домах та дільницях. Всюди зразковий порядок, спокій і веселість. Охоронну службу виконують старші панове і жінки. Настрій веселий. Дехто носить з собою навіть пляшину »на підкріплення«. Розмови обертаються звичайно довкруги війни. Всі здають собі справу, що завзята акція не потріває довго, бо ж німецьке летунство не спить і змушує Анґлію а зокрема Льондон дійсно цілими днями сидіти по сховищах. Німецькі летуни не кидають бомб припадково; вони добре цілять і опісля навіть анґлійські комунікати мусять натякати на бомбардування військових обектів. Берлінці швидко привикли до воєнної конечности. Вигідніші повставляли собі до сховищ ліжка. Багато осіб читає, молодь забавляється співом і розмовами. Цілий комунікаційний рух на час алярму автоматично стає. Подорожні ховаються у найближчій пивниці. Негайно по відтрубленні налету рух відбувається далі і всі мають змогу трамваєм, автобусом, чи підземною залізничкою доїхати до дому. Про життя у сховищах так пише співробітник »Райху«:

„Тема про ворожі шанси — це основа розмов домашніх товариств, що перенеслися до пивниці. Варто послухати таких розмов між ґазовими рурами і водопроводами, щоб мати поняття про психольоґію народу. Ніхто ніде не втратив доброї міни. Навпаки, нічні збори по пивницях впливають на піддержання духа населення. Тому й на тих, що вийшовши з пивниці, знаходять анґлійські летючки, їхні відомі від початку тої війни арґументи цілком не ділають."

Це правда. Берлін має таку глибоку віру в перемогу Німеччини над Анґлією, що йому навіть на думку не приходить журитися налетами. Врешті ці налети вже знесилились. — Примір ом, в останню ніч, алярм тривав не цілих сорок хвилин і артилерія розставлена на кінцях міста, не допустила ані одного ворожого летуна над його терен.

На кінець особиста рефлексія. Ваш кореспондент пережив дуже цікаво алярм в ночі з 31 серпня на 1. вересня, отже в ніч, коли перед роком уперше загуділи тривожні сирени у Варшаві. Яка різниця в орґанізації! Правда, варшавське населення реаґувало початково також спокійно, але скільки там було галасу і переляку перед »тайними аґентами«. Тут нічого подібного. Чужинець так само заходить до припадкової пивниці як всі інші і нікому не приходить на гадку, його розпитувати, звідки, як, пощо.

Ніч, про яку мова, мав я змогу перевести в пивниці в товаристві кількох урядовців закордонних місій і одного дипльомата, що були минулого року в Варшаві, а тепер знайшлися, як і я, під новими бомбами. Всі ми згадували пережите і порівнювали з переживанним. Нема порівнань! Німеччина може бути обектом анґлійських налетів, але це їй нічого не шкодить. Кожний тутешній громадянин йде до пивниці щонайвище з подушкою, але без цінних річей, знаючи, що за ним стоїть могутня держава, яка (на випадок знищення його мешкання анґлійською бомбою) виплатить йому належне відшкодування.

А крім того тут знають, що в Анґлії далеко гірше. Вже навіть королівська пара мусіла покинути Льондон. Не помогло. Король Юрій і королева Єлисавета втікли на північ краю, де також віднайшли їх сальонку німецькі летуни, кинувши кілька бомб недалеко від залізниці, де вона стояла. Берлін приготований на розпучливі протиудари Анґлії і вони його — як самозрозуміла конечність великої, завзятої боротьби двох народів за життя і смерть — цілком не дивують і не виводять з рівноваги.

КТВ.

ОСЯГИ НІМЕЦЬКОГО ЛЕТУНСТВА.

Берлін, 9. 9. В першому році війни німецьке летунство діяло в 220 днях, знищило 3.500 ворожих літаків, скинуло 5 міліонів бомб загальної ваги 75.000 тон. 1.050 німецьких літаків знищено. В повітряних боях втратили поляки, норвежці, голяндці, бельґійці, французи й анґлійці 3.100 літаків, на землі й від німецької протилетунської артилерії знищено 3.850, разом знищено 6.950 ворожих літаків.

В часі від 6. до 30. серпня анґлійці втратили 1.432 літаки, німці — 374. Крім цього зістрілено 103 анґлійські запорові бальони.

З голосів преси.

Про Літурґію Східної Церкви

У журналі »Остдойче Пасторальблятт«, який виходить у Бресляві, в зшитку за вересень—грудень 1939 р. (ч. 9-12 ст. 155-172), появилася стаття папського прелата, о. д-ра Петра Вергуна про »Літурґію східної Церкви«. Побіч загального вступу, в якому подає історичний начерк Літурґії, та повстання нашої церковно-слов'янської Служби Божої, згадує автор і про наші релігійні відносини в загальному та про покористування нашою церковно-слов'янською Літурґією серед інших народів на сході Европи. Опісля на 16. сторінках описує прекрасну й багату заразом своїм глибоким змістом символіку нашої Служби Божої, в якій в противенстві до римської беруть дуже живу участь всі вірні приявні на ній. Бо наша Служба Божа ще найбільш задержала в собі тої первісно-християнської простоти й приступности для всіх мирян.

І тепер на заході вже є багата література з тої ділянки, а яка навязує власне до традицій перших віків християнства й до їх великого духового багацтва. Не від речі буде згадати, що перед світовою війною Мальцев — духовник російської амбасади в Берліні, перекладав на німецьку мову церковно-слов'янські Богослуження. Зараз жеж в тій ділянці робиться у нас дуже мало, і тому присвячуємо окрему згадку цій замітній статті. **П-о.**

—o—

Південно-африканська кріза

У »Фелькішер Беобахтер« з 3. 9. 40. знаходимо на першому місці обширну передову статтю, яка подає цікаві інформації про те, що діється в одній із найважніших та найцінніших британських доміній — у південно-африканській Унії. Притоком для тієї статті був для автора, дра В. Еттінґа, внесок попереднього премієра Південної Африки, ґенерала Герцоґа, щоб бури підписали з німцями й італійцями сепаратний мир. Із статті довідуємося, що в південно-африканській Унії існують дві політичні партії: »Зединена Партія« та »Національна Партія«. До першої з них, на чолі якої стоїть теперішній премієр Смутс, приступив був у 1933 р. також ґен. Герцоґ з частиною націоналістичного елементу, вможливлюючи таким робом національну консолідацію. Поза партією залишилися були лише скрайні націоналістичні-радикали. Після того, як супереч і тій радикальній частині націоналістів і самому ґен. Герцоґові Англія натиснула на бурів, щоб вони приступили до війни, ґен. Герцоґ димісіонував і щораз більше наближувався до своїх колишніх однопартійців-націоналістів. Тепер він вже й формально виступив зі »Зединеної Партії« та приступив до »Національної«, наслідком чого ця остання надзвичайно скріпилася. На чолі »Національної Партії« стоїть Малян, — тепер Герцоґ помирився з ним та найтісніше співпрацює. Партія Смутса є послушна Англії, партія Маляна-Герцоґа незалежницька. Смутс розпоряджає у парляменті більшістю 18 голосів, якими може переводити все, що хоче. Трудність ситуації націоналістів полягає у тому, що вони тримаються цупко леґально-парляментарних засобів, отже могли б доказати, що мають більшість в народі та перейняти владу тільки шляхом нових парляментарних виборів, а до виборів підчас війни не дійде. З другого боку Смутс спірається на військовій силі, англійській меншині та наіональних перебіжчиках і політичних угодовцях і не дуже вважає на конституційні приписи. Так м. і. не питаючись парляменту виповів Італії війну, та — всупереч конституції — вислав бурські війська на абісинський кордон, що викликало страшне обурення в цілому краю. Смутс дістав від парляменту необмежені повновласти, які дають йому справжню диктаторску владу. Але одночасно націоналістичний рух зріс уже так далеко, що уряд не має відваги приноровити репресії безпосередньо проти провідників »Національної Партії«. Це й пояснює, що відбуваються багатотисячні прилюдні опозиційні збори та що в самім парляменті Герцоґ може зголошувати навіть внесок на сепаратний мир! Найбільшим арґументом націоналістів є те, що німці й італійці, вигравши війну з Анґлією (у що вони не сумніваються) можуть поставитись ворожо до самостійницьких тенденцій бурів, якщо бури до самого кінця будуть у стані війни з державами »осі«. — Цим пояснюються гасла націоналістів, виписувані не тільки під адресою Англії, але й Німеччини: »Не хочемо підлягати ані Англії ані Німеччині«, або: »Цілий світ, зокрема Німеччина й Італія, мусять знати, що бури хотять самостійности та не ворогують з Европою«. Навязуючи до тих гасел, автор статті доходить до висновку:

„У Німеччині дуже добре почули ті голоси. А проте залишається факт, що Південна Африка все ще знаходиться у стані війни, що німці є зачинені у концентраційних таборах, в яких вони вічно наражені на південно-африканську солдатеску, що німецькі кораблі вкрадені та німецькі гроші сконфісковані. Не можна теж забувати, що у проводі Унії стоїть людина, яка вже раз підняла була без ніякої причини руку проти німців та відбірала їм їх південно-західну африканську кольонію. Як довго та людина має владу, так довго німці будуть свою політику супроти Південної Африки формувати відповідно до південно-африканської політики супроти німців. Національно-свідомі південні африканці самі мусять вирішити свої внутрішні справи та завести у себе такий новий лад, який став би підставою і для нових взаємин з державами осі."

З українського життя

ХОЛМЩИНА.

РЕЙОВЕЦЬ ВІДРОДЖУЄТЬСЯ.

22 роки польського панування пронеслися над Рейовцем та дооколичними селами, як гураґан. Усе українське і православне життя виривали з корінням: муровану капличку зруйнували, муровану барокову церкву, побудовану в 1796 р. замкнули, образи й іконостас усунено, православні ризи перероблено на латинські. Ревні римо-католики вже хотіли зруйнувати й самі мури. Проти цього дикунства виступив місцевий дідич Будний (вже покійний), який напевно знав, що його предки були українськими шляхтичами православними — опісля греко-католиками. Переслідуванням і глузуванням доведено до того, що українці містечка й сіл почали вживати польської мови і переходити на римо-католицтво. Здавалося, що польщина й латинство цілковито залле рейовецьку волость.

Але перестала існувати польська держава і українство тут швидко відроджується. Заблукані брати навертаються до рідного українського народу і до своєї рідної церкви. Церкву внутрі відремонтовано і прикрашено. На щастя, зберігся іконостас і образи, між ними й великий олійний образ, намальований майже 40 років тому уроженцем Рейовця В. Островським. Незабаром буде закінчено ремонт ззовні.

28. серпня (15. по ст. ст.) в день Успення Пресв. Богородиці відбулося святочне відкриття церкви. Зібралися великі маси православних з околиць, між ними й ті, що відпали. На свято прибув ред. В. Островський, декан о. Кікець з Холма й о. Собко з Жулина. Після хресного ходу і закінчення релігійної частини свята із східців церкви промовив ред. В. Островський. З його промови приявні почули історію довколичної землі, містечка й церкви. Колись ці землі належали до українців Зборовських, що мали свій осідок в с. Крупа (нині красноставського повіту). Тут, де стоїть Рейовець, було село Савчин. Панський двір був у с. Кобиле. Відомий Самійло Зборовський, який збройно виступив проти королівських зазіхань, згинув. Його землі згодом перейшли в руки поляків. Врешті двір Кобиле дістався відомому Миколі Рейові, який на місці Савчина збудував містечко, назвавши його своїм іменем Рейовець.

В усіх довколичних селах і в Рейовці мешкали самі українці. Латинників тут не було, через те ніколи в Рейовці не було костела (збудовано щойно в 1907 р.). Рей був кальвіністом і збудував у Рейовці кальвінський костел на площі, де сьогодні продають худобу, але через брак визнавців кальвінізму цей костел зник. Є докладні відомості, що нова велика деревляна церква була збудована в Рейовці в 1720 р., а сьогоднішня мурована, в р. 1796. Отже Рейовець завсіди був українським і таким мусить бути надалі. Відродження його й околиць іде приспішеним кроком, завдяки праці місцевого священика о. Маріяна Ткача, п. Сапіги, учителів та інших місцевих українських інтеліґентів. Як ми довідалися, п. Сапігу Український Допомоговий Комітет, на прохання населення, висунув кандидатом на війта.

Українським інтеліґентам Рейовця на чолі з родиною панства Сапігів і свідомішим міщанам, селянам та проводові »Рідної Хати« належиться щира подяка за працю. Щасти Боже! **М. М.**

ВІДНОВЛЕННЯ СОБОРУ.

Після теоретичної і практичної підготови до відновлення Холмського Собру відбулося перше засідання ширшого Комітету, на якому голова Ділового Комітету ред. В. Островський склав обширний звіт з праці цього Комітету. Звіт принято одноголосно й дальші пляни Д. К. принято в цілості. Між іншим, з огляду на наближення храмового свята Собору, яке водночас є святом цілої Холмської Землі, а саме і відпусту, відомого під назвою »Пречиста« (21 вересня), Діловому Комітетові вдалося одержати з варшавської інтернатської церкви іконостас, що буде установлений тимчасово на місці провізоричного з тканини, та придбано декілька образів. Одночасно закуплено у Варшаві деякі необхідні Соборові речі. Розпочато роботу над забетонуванням і вистеленням вівтарної частини дубовою клепкою (паркет), збудуванням »горного місця« й провізоричної солеї, а також ремонт сходів на гору.

ЗАКІНЧЕННЯ КУПЕЦЬКОГО КУРСУ.

Дня 24. серпня відбулося закінчення кількатижневого купецького курсу. Учасникам цього курсу, які склали іспит, видано відповідні свідоцтва німецькою і українською мовою.

У святі закриття курсу взяли участь представники німецької влади, яких разом з представниками українського громадянства запрошено на »чай«.

ФАХОВІ ШКОЛИ В ХОЛМІ.

Український Допомоговий Комітет у Холмі орґанізує такі фахові школи: в місті — 1) дворічну торговельну школу, 2) однорічну торг. школу (ліцей) і 3) трьохрічну ремісничу школу, в Окшеві біля Холма — 1) однорічну сільсько-господарську школу і 2) дворічну с.-госп. школу (ліцей).

ЯРОСЛАВЩИНА.

РОКОВИНИ 31. СЕРПНЯ.

В тому році вперше відсвятковано в Порохниччині роковини 31. серпня 1919 р. В Порохнику відбулись 1. вересня ц. р. святочні сходини, на яких виголосив реферат Василь Нагірний, директор Районової Молочарні в Порохнику. Того дня відбулись також ширші сходини громадянства в Розборі Округлім, де реферат виголосив м-р В. Васількевич, адвокат у Порохнику. З цієї нагоди відбулись теж сходини громадянства в Угориці з рефератом о. О. Яхимовича. В усіх місцевостях у сходинах взяла участь велика кількість населення.

ВЕЛИКИЙ ВІДПУСТ У ПОРОХНИКУ

Від 26. до 28. серпня ц. р. відбувся в Порохнику, де находиться чудотворна ікона Богоматери, великий відпуст, в якому взяли участь багатотисячні маси українського населення та 11 священиків. При цій нагоді слід згадати, що польські шовіністи порозставляли на роздоріжжях своїх »боївкарів«, які відмовляли паломників від участи в відпусті, мовляв, »в Порохнику є німці, які всіх паломників забирають до Німеччини на роботи«, грозили побиттям і т. д. З цієї причини, деякі менше свідомі прочани вернулися додому. Не зважаючи на ті перешкоди, — відпуст випав дуже гарно, а за його зорґанізування як також за декорацію церкви і каплиці належиться о. пароховві О. Яхимовичеві та церковним провізорам щире признання та подяка.

НОВИНКИ

КАЛЕНДАР.

ВЕРЕСЕНЬ.

10. Вівторок — Августина.
11. Середа — † Усік. гл. Ів. Хрест.

— ВСІМ ЗАЦІКАВЛЕНИМ БАТЬКАМ подається до відома, що справа дозволу на оснування українських приватних ґімназійних курсів у Кракові рішиться до 8. днів. Ця справа найшла зрозуміння в урядових німецьких колах і є надія на осягнення дозволу, хоч несподіванки невиключені. — УКРАЇНСЬКИЙ ЦЕНТРАЛЬНИЙ КОМІТЕТ, Культурно-Освітній Керманич.

— ВСІХ УЧИТЕЛІВ ПРОФЕСІЙНИХ ШКІЛ, які зареєструвалися в Українському Центральному Комітеті, взивається, щоби додатково якнайскоріше прислали свої перебіги життя і кваліфікації, оскільки досі цього не зробили. Без перебігів життя їхніх подань не братиметься під увагу. УКРАЇНСЬКИЙ ЦЕНТРАЛЬНИЙ КОМІТЕТ — Культурно-Освітній Керманич.

— ВПИСИ ДО СЕМИНАРІЇ ТА НА ПЕДАҐОҐІЧНИЙ КУРС. В найближчих днях починаються вписи до української державної коедукаційної семинарії в Романові-Живці. Одночасно починається при згаданій семинарії ОДНОРІЧНИЙ ПЕДАҐОҐІЧНИЙ КУРС для тих абсольвентів середніх шкіл, які бажають посвятитися учительському званню. Ближчі інформації Дирекції семинарії будуть оголошені у »Краківських Вістях«. — Управитель проф. Омелян Цісик.

— КНИГОВОДИ, ТОРГОВЕЛЬНИКИ, ЛЮСТРАТОРИ, А ТАКОЖ ГОСПОДАРНИКИ, які могли б обняти кермуючі становища в кооперативних Союзах, зволять подати свої оферти разом з докладним описом життя та референціями до Реферату Праці при Українському Центральному Комітеті, Краків, Зелена ч. 26/7.

— УКРАЇНСЬКИЙ КОНЦЕРТ У КРАКОВІ. Український Національний Хор під управою Володимира Божика перед своїм відїздом до Німеччини виступить небаром з концертом у Кракові.

ТЛІННІ ОСТАНКИ НІМЕЦЬКИХ ГЕРОЇВ ВЕРТАЮТЬСЯ ДО БАТЬКІВЩИНИ. З Нім. Перемишля виїхали вантажні самоходи з військом через гран. міст до СССР, щоби звідтам перевезти тлінні останки німецьких героїв, що полягли у війні з Польщею. У второк, 3. вересня відбувся при участи мас війська та численного громадянства торжественно перший транспорт тлінних останків тих, що лягли головами далеко від рідної землі. На вулицях Нім. Перемишля вітали їх їхні товариші зброї, почесна сторожа, жалібні марші орхестри, численні німецькі прапори, вбрані в жалобу.

РОЗБИРАЮТЬ ПАМЯТНИК »ОРЛЬОНТ ПШЕМИСКІХ« У Нім. Перемишлі кінчають розбирати виставлений поляками перед 2 роками на т. зв. площі Конституції, а тепер площі памятника, памятник »орльонт пшемискіх«. Праця йде у повному темпі. При розбиранні памятника бере участь і наша »Служба Батьківщині«. До 15. вересня має бути вирівнане це місце, де був памятник і буде вжите до відповідних цілей. При цій нагоді поширено наріжник вулиць Краківської та Огородової. Розбудова йде.

— РАНЕНІ ЛЕТЯТЬ. В часі транспорту ранених німецьких вояків »Леґіону Кондор« з Еспанії на величезну віддаль і на великій висоті, дальше по війні в Польщі, Норвеґії й Франції, здобуто чималий досвід в перевожуванні ранених німецьких вояків з фронту окремими літаками до лічниць у батьківщині. Виявилося, що того рода транспорт далеко менше томить і багато менше небезпечний, ніж довга їзда санітарними поїздами. Принагідні повітряні недуги виявилися не тільки не загрозливими, але взагалі без значіння й впливу на стан організму. В цей спосіб перевозиться передусім важко ранених. Вже в часі світової війни ствержено, що ранені, які носять ще тільки першу перевязку, краще надаються до транспорту ніж ті, що вже перейшли основні лікарські оглядини. Тому німці всіх своїх важко ранених вояків перевозять літаками з фронту, де звичайно навіть серед найкращих обставин і орґанізації лікарська опіка всеж таки не може бути вповні досконала, до відповідних лічниць у батьківщині. Літаки, що ними до таких транспортів хорих послуговуються, можуть помістити вісім важко ранених і двох лекше. Добре вишколений санітарський персонал справу влекшує ще більше, бо напр. перенесення вісьмох ранених з літака до самоходу поготівля не триває більше ніж чверть години. Добра опіка над раненими вояками, як і опісля над інвалідами — це один з важних факторів великої боєздатності німецького вояка.

— СМЕРТЬ БУШУЄ ПІД ВОДОЮ. Для вояка є справою чести воювати тільки проти вояка ворожої держави. Проти тої старої засади, що стала вже прямо найкращим памятником европейської цивілізації, Англія прогрішилася вже в часі світової війни, бо відрізання довозу харчів до Німеччини спрямовувалося в своїх наслідках передусім проти цивільного населення, проти старців, жінок і дітей, що мали погинути з голоду. Тоді голодова бльокада, а не зброя, положила Німеччину на лопатки. Багато людей з голоду погинуло, а молодь ще опісля цілими роками відчувала наслідки тієї голодової бльокади. Ту саму жорстоку гру хотіла Анґлія затіяти і в теперішній війні. Німеччина такими середниками не воює, але як її до того змушує ворог, вона мусить боронитися. Нині бльокована формально Німеччина, а практично Анґлія. Підводні човни, міни, торпедники, перемінили широкі моря довкруги Анґлії в одне велике кладовище кораблів.

Короткі вістки.

= НІМЕЦЬКІ ВІДЗНАЧЕННЯ ДЛЯ ЕСПАНСЬКОГО ВОЖДА. З уповаження Адольфа Гітлера німецький амбасадор в Мадриді фон Штерер вручив ген. Франкові великий хрест ордеру Німецького Орла, виконаний в золоті.

= ПРОВІДНИК РУМУНСЬКОЇ МОЛОДІ, міністр Сідоровічі, прибув з Відня до Берліна, де проведе якийсь час як гість провідника німецької молоді Аксмана.

= ЕВАКУАЦІЯ ГІБРАЛЬТАРУ. Англійська влада в Гібральтарі визначила день 17. 9. як речинець остаточної евакуації його мешканців, що не дістали дозволу на дальший побут.

= ІТАЛІЙСЬКЕ ПІДВОДНЕ СУДНО сторпедувало англійський помічний кружляк »Азоста«, що приплив важко ушкодженим до пристані в Лісбоні.

= ЗАТОНУВ НОРВЕЖСЬКИЙ КОРАБЕЛЬ. Англійська адміралія подає, що норвежський торговельний корабель »Трінік Сеа«, 5.781 тон містоти, що плив під англійським прапором, пропав без вісти, »мабуть затонув«.

= З БАТУМУ ДО БЕРЕСТЯ. Совітську ропу перевозять тепер кораблями-цистернами з Батуму до Херсону над Дніпром, де перепомповують на річні кораблі. Вони пливуть горі Дніпром аж до гирла Припяті, звідки Припятю й каналом Дніпро-Буг до Берестя, що став тепер важним прикордонним центром торговлі СССР з Німеччиною. Дністер має бути тепер сплавний на просторі 600 км.

= МАДЯРСЬКИЙ УНІВЕРСИТЕТ У КЛЯВЗЕНБУРГУ. Мадярський міністр освіти Гоман заявив, що університет у Клявзенбургу, заснований 1872 р., що його замкнули румуни в 1919 р., має почати свою научну діяльність ще цього академічного року.

= АРЕШТУВАННЯ Б. ФРАНЦУСЬКИХ ДОСТОЙНИКІВ. Крім б. мін. Рейно, Даляціє і б. начвожда французьких військ, ген. Гамелена, арештовано теж б. міністра внутрішніх справ, жида Манделя. В місті Ріом має відбутися окремий суд над цими підбехтувачами до війни.

= КАНАДА ПОБОРЮЄ »ПЯТУ КОЛЬОНУ«. Канадійський уряд поважно обмежив свободу зібрань і преси. Розвязано 6 організацій, що видавали часописи в чужих мовах, часописи їх заборонено. Це торкається еміґрантів з Европи, що впали жертвою паніки перед »пятою кольоною«.

Зі спорту.

УСК — 10 КОМП. Т. К. С. С. 1:11 (0:4).

Краків, 8. 9. 1940.

Прикро приходиться писати про другий виступ наших копунів з Кракова. Кожний крок взад прикрий, у спортовців тим більше. Розуміється, що це щойно другий виступ, що противник, це один з кандидатів на мистця краківської области, але трудно погодитися з тим, що дружина заграла далеко гірше, ніж на перших змаганнях. Коли минулого місяця ще хоч добре боронились, грали жертвенно до кінця — то тепер на зміну всі заграли слабо (за виїмком воротаря), неамбітно, а при кінці опустили руки й тільки приглядалися, як поліцисти стріляли »на піхоту«. Зокрема напад не почувався до обовязку відступити взад по 6-ох воротах, тільки преспокійно приглядався, як бідного воротаря-Хроновята просто замучували. Ми це зрозуміли б у старих, перевтомлених »зірок«, але не можна цього простити молодій дружині.

Вина у відсутності тренінґу. Неточне ходження (Мелень взагалі не приходить!), занедбування бігів та руханкової заправи і взагалі неповажне ставлення до тренінґів. Швидкістю, кондицією і біговою диспозицією перевищають німці наших на 3—4 кляси (без пересади). Отже панове, або тренуємо й узагалі ставимося до справи поважно, або перестаємо репрезентувати український спорт! Тим разом на польських суддів і невідрадні відносини вини складати не можемо.

Склад був такий: Хроновят, Вішка—Білюк, Тиктор (Пітьо) — Мелень — Вересюк, Солтис — Помикальський — Гірка II — Голюка II — Голюка I. По перерві Тиктора заступив Пітьо, а Білюк замінявся місцем з Помикальським ослаблюючи оборону, не помагаючи в нападі.

Склад зіставлено зле. Помикальського місце в помочі, Солтиса відай на правому крилі, Голюка I радше придався б на помочі, до нападу назад поставити Познахівського на середину, а Гірку і Голюку II по боках. Тиктор і Пітьо мають ще час до першої дружини, а Вересюк нехай залишиться запасовим, або нехай краще зовсім зреziґнує.

Хто заслуговує на більшу увагу? Справді — тільки Хроновят і Солтис, але треба ще згадати Вішку, Помикальського і Білюка.

Хроновят рятував, що міг. Властиво не завинив ніодних воріт. Всі були трудні, або просто неможливі до оборони. Жертвенність і орієнтація цього воротаря подиву гідна. Аж прикро було дивитися, як він посвячувався, а поміч і напад приглядались.

Солтис — це мила несподіванка. Одинокий грав швидко і добре, але нічого не міг вдіяти, бо в інших напасників усе рвалося. Грали всі гуртом, мягко, повільно; не могли рішитися на стріл і зовсім не цільно подавали. В найспокійніших ситуаціях тратили голову й не знали, що робити. А стріляти взагалі не вміють і задовго придержують та наставляють собі мяч. Мяч коротко заштопований мусить бути сейчас поданий або битий до воріт, але цього треба на тренінґах вчитися, а не забавлятися мячем.

Поміч зовсім не істнувала на грищі. Тиктор і Вересюк просто безнадійні, Пітьо дещо кращий, але також маловартний, а Мелень — клясовий грач — грав просто скандально. Треба тренувати!

Залога ще вийшла з честю. Також затратила форму, але залишена собі, без співпраці помочі, багато вдіяти не могла. Вішка кращий технічно, Білюк працьовитий, але оба нерішучі. Замість перешкаджати в стріляні, часто нерішучо відступають до воріт або приглядаються. Тимчасом німці справді швидко грали і »мішали« наших заложників.

Дружина виступила в гарних нових однострoях: зелені сорочки з чорними вилогами та чорні штанці. Завдячує це громадянському жестові відомого нашого промисловця п. Теодора Семаківського, який уфундував ці однострої.

Про саму гру не багато можна сказати. З початку заповідалася незле. Вже в 4. хв. Гірка міг стріляти ґоля в сам на сам з воротарем, але перестрілив. Гра дуже швидка, але хаотична, а по нашій стороні без голови. В 9. хв. знову майже певну позицію запропастив Голюка своєю нерішучістю. Гра змінна без нічиєї замітної переваги тягнеться до 20 хв., коли то Помикальський не використав вільного, а протинаступ німців дав їм першого ґоля.

Ще в 24 хв. гарне центрування Вересюка виловив ефектовно воротар і на тому майже кінець. Німці перебирають ініціятиву у свої руки і стріляють що якийсь час ворота. До перерви 4:0.

По перерві хвилевий наступ наших, але вже по 10 хв. стан 5:0. За 3 хвилини впало 4 ґолі і стан в 13 хв. 7:1. Почесні ворота для УСК-у стрілив Гірка по протинаступі і притомнім перебою. А далі вже грав Хроновят, який девятого ґоля у ліве віконце, хоч зачіпив руками, але вже не мав сили відбити. Останній ґоль впав зі сильного вільного. В послідній хвилині мав шансу Голюка II, що перебився і був сам на сам з воротарем, але діставши удар у кістку від заложника — впав і шанса пропала.

Т. Чорній.

ЗМІНИ НАЗВ ДВОХ СПОРТОВИХ ТОВАРИСТВ.

УСК. »Лев« в Радимні перемінив свою назву на УСК. »Завойовник«, і УСК. »Сосниця« на УСК. »Буревій«.

ПЕРЕПИСКА РЕДАКЦІЇ.

ВП. ЕВГЕН ОНАЦЬКИЙ, РИМ: »Україну« дістаємо, »Наш Клич« ні.

УКРАЇНЕЦЬ — МАНІВ: Болячки Вашого села годі виводити на денне світло. Тільки позитивна праця в національно-моральному дусі зможе все направити. Більше праці!

ОПОВІСТКА.

Вп. І. Мазур з Нездова переслав до нашої Адміністрації 27 злотих як дар для полонених українців. Гроші ці призначуємо на передплату »Кр. Вістей« для полонених українців в Німеччині за що складаємо щиру подяку.

»УКРАЇНСЬКЕ ВИДАВНИЦТВО«
в Кракові.

ЛІСНИКИ!

Лісові інженери, лісничі, побережники, абсольвенти лісницьких шкіл просимо негайно подати до УЦК в Кракові:

а) свої адреси,
б) вік,
в) студії,
г) місце дотеперішної фахової праці,
д) спеціяльність (адміністрація вирощення, експльоатація, влаштування, тартачництво, торговля, маніпуляція),
е) знання німецької мови.

Ці дані потрібні для повної реєстрації українських лісників. Ті, що не працюють в лісівництві повинні доручити заяви, чи хотіли б вступити наново до лісової служби в Генеральному Губернаторстві.

На підставі адрес повідомить УЦК в свій час лісників, якщо треба буде вносити прохання о приняття до праці, та подасть вказівки, як ці прохання мають бути уложені. Справа дуже пильна!

Письма керувати на адресу:

Ukrainśkyj Centralnyj Komitet — Krakau, Grünestrasse 26.

Листування Адміністрації

Вп. Калинюк Петро — Сталяг 2 Б: »Кр. В.« висилаемо правильно. Передплата вирівнана по кінець липня ц. р.

Вп. Мінчак Михайло — Райхенберг: Грошей ще не отримали. »Кр. В.« висилаемо.

Вп. Катерина Підоборіжна — Вельм: Гроші одержали, вписали на передплату.

Вп. Прокофев М. — Торн: Першої посилки 5.— нім. марок у виказі УНО нема. Є тільки 2.— нім. м. з дня 6. серпня ц. р. Просимо написати до УНО. По кінець серпня належиться нам за »Кр. В.« 8.10 зол.

Вп. Абрисовський М. — Мурнав: Адресу змінили. На »Кр. В.« записали 14.— зол. Квота 24.— зол. є до Вашої диспозиції. Останньої посилки 6.— зол. ще не одержали.

Вп. Гнатишак Богдан — Лубно: Ваша передплата вирівнана по 31. серпня.

Вп. Крушельницький — Біла Підл.: За »Кр. В.« по кінець року треба ще надіслати 9.20 зол., за »Іл. В.« 8.— зол. Адресу змінили.

Вп. Гладій М. — Мінхен: Чеки для Вас вислали в »Кр. В.« п. Кеди.

Вп. Д-р Строцький І. — Сталяг: 2.25 зол. ми почислили за »Кр. В.«, за серпень, бо стільки належалося. »Іл. В.« не висилаємо.

Вп. Возняк Вол. — Нески: До кінця вересня за »Кр. В.« треба ще надіслати 0.75 зол. Календарі замовляється так як книжки, то зн. належитість треба вислати наперед.

Вп. Шелевій Мих. — Волоско Воля: По кінець року треба ще надіслати на »Кр. В.« 7.50 зол.

Вп. Калинюк П. — Сталяг: Передплата за »Кр. В.« вирівнана по кінець липня.

Вп. Сахрин В. — Тересполь: Бракуючі числа висилаємо. Передплата вирівнана до 20. XI. ц. р.

Вп. Лібович Б. — Райхенав: Гроші одержали. Передплата заплачена до кінця лютня 1941 р. Адресу справили.

Вп. Рибій Н. — Габштайн: Просимо відворотно нам подати, дату надання грошей (5,— РМ. і 14,— РМ.). Чи Ви вислали до Берліна чи просто до Кракова?

Вп. Мельник В. — Дрезден: Для п. Каби висилаємо 2 прим. »Кр. В.« До кінця серпня за передплату »Кр. В.« належиться нам 17,50 зол.

Вп. Ґелетканич П. — Бурґірдінґ: За »Кр. В.« по кінець вересня належиться нам 17,50 зол. Чеки висилаємо.

Вп. Зачий Волод. — Торунь: Передплата »Кр. В.« була вирівнана до 20. V. б. р. До кінця року передплата виносить 25,50 зол. Грошей (20 зол.) ще не отримали.

ОГОЛОШЕННЯ

ДРІБНІ ОГОЛОШЕННЯ

Книжки, шкільне та бюрове приладдя, дитячі забавки — продає »Папирус« у Ярославі, вул. Головна 16. 1012 4-15

Пошукую Друга Ярослава Сеха з села Берлин, пов. Броди. Хто знав би що про нього, нехай ласкаво напише на адресу: **Андріїв Петро,** Watenstadt über Braunschweig, Lager 11. St. 240. 1032 4-4

Дарка, відізвися! — Брат Богдан Кузич, пошта Красничин, пов. Красностав. 1026 3-5

Софія Черникова, Ваш чоловік живе. Напишіть! Козакова, Krakau, Michałowski-gasse 4. W. 6. .1032 3-3

Хто знав би, де знаходиться Олександер Повровзник, що служив у 7. п. а. 16 в Лодзі та дістався до неволі, зволить подати його адресу до »Краківських Вістей« для його майстра під ч. **1033.** 1033 3-3

Володимир Юрчишин (Mahlwinkel, Wolmirstedt, bei Heinrich Jäger, шукає своєї сестри Анни Юрчишин, що була в Ряшеві. 1037 2-2

Пошукую свойого брата Мирона Тереляка, що внеміґрував із України. Хто знав би про нього, хай зголосить на мою адресу. Евген Тереляк — (Parsch) bei **F-ma Rosenberger & Co.,** Salzburg, Weiserstrasse 20 a. 10382-2

Знайомі з сіл: Бабухів і Вербилівці, пов. Рогатин, відізвіться негайно в справі важній для Михайла Хабурського на адресу: Лікар Вол. Помірко. пошта: Mlawa - Südostpreussen. 1039 2-3

Ярослава Ховзуна з Золочева пошукує сестра Катерина Тлустик із Курманович пов. Перемишль — на адресу: Краків, вул. Ожешкової 7. 1040 2-2

Галя Литвинівна, Сотник із Шляхтинець, відізвіться: Краків. Яблоновських 12. **Литвин.** 1041 2-2

Роман Ковч пошукує брата Мирона, Hrubieszów, Post - Leszczków, Gut - Rusin. 1042 2-2

Українець, на добрій посаді, пізнає в матримоніяльному намірі пристійну, добре збудовану українку до літ 30. Зголошення до »Кр. В.« під **»Майбуття».** 1023 1-3

Мельник Д., Байківці, Дублик Я., Шляхтинці, пов. Тернопіль просять Друзів відгукнутись! Краків, вул. Яблонівських 10/12. 1046 1-1

Панночка з фаховою школою, що добре вишиває й шие, знайде постійне заняття в »Гуцульськім Мистецтві«, Краків, Adolf Hitler Platz 18. 1047 1-1

Найдешевші та найкращі церковні й домашні свічки (всякого рода) тільки з української фірми, — **»Достава«,** Варшава, Хмельна 25/16. Тел. 584-27. Замовлення полагоджуємо скоро й солідно. (На складі маємо теж ладан). Конто: Postscheckamt Warschau 2324. 1048 1-2

Аптика »Під Надією« в Ряшеві прийме маґістра українця (-ку) на постійну посаду. 1049 1-2

Юрчак Мирослав і Павлина Степан із Медики, хай напишуть до В. Рижака, Краків, вул. Яблонівських ч. 10/12. 1050 1-1

ЦІНА ОГОЛОШЕНЬ: Ціла сторінка 600 зол., пів сторінки 320 зол., 1/4 сторінки 180 зол., 1/8 сторінки 150 зол., 1/12 сторінки 80 зол.
МЕНШІ ОГОЛОШЕННЯ: 1 міліметер ширини 1 шпальти (або його місце) 1 зол. — В тексті 100% дорожче, на першій сторінці 200% дорожче.
ДРІБНІ ОГОЛОШЕННЯ: 30 сотиків за слово, найменше 3 зол. Для шукаючих праці 15 сот. за слово. Матримоніяльні по 50 сот. за слово.
КНИЖКИ: Всі книжки нашого видавництва продають книгарні й адміністрація видавництва. Хто хоче замовити книжки просто на свою адресу — повинен наперед прислати належитість і на пересилку, а тоді вишлемо бажані книжки.
ПЕРЕДПЛАТА »Кр. В.«: Цінник передплати поданий на першій сторінці. Передплату треба висилати згори. Передплата однакова в краю й закордоном. Часопису на кредит не можемо висилати. При зміні адреси треба все подавати попередну адресу.
ВИСИЛКА ГРОШЕЙ: Гроші на передплату, чи книжки з Генерал-Губернаторства належить посилати переказами або чеками нашого видавництва Sch A Warschau Nr. 2.143. З Німеччини на адресу: „Ukrainische Nationale Vereinigung" Berlin W. 50. Ansbacherstr. 15. З Протекторату на адресу: P robojem".Praha XIV-65 post. schr. 3.Курс 1 нім. марки 2 золоті; 1 чеської корони 20 сот. При висилці грошей все треба подати на що призначені гроші.
Звертаємо увагу подавати читко і докладну адресу.

За Редакцію відповідає начальний редактор *Л. Хомяк у Кракові. Видає „Українське Видавництво"*, Краків, вул. Кармелітська 34, II. Телефон 230-39
З друкарні „Нова Друкарня Денникова" під наказною управою, Краків, вул. Ожешкової 7, тел. 102-79.

Verantwortlich für den Gesamtinhalt und Anzeigenteil; Hauptschriftleiter L. Chomiak, Krakau. Verlag: „Ukrainischer Verlag" G. m. b. H. Krakau, Karmeliterstrasse 34. II. Fernsprecher 230-39. Druck: „Nowa Drukarnia Dziennikowa". Kommissarische Verwaltung. Krakau, Orzeszkowagasse 7, Fernsprecher. 102-79